

Dit artikel is verschenen in en geschreven voor het tijdschrift Juridisch up to Date. Het artikel is met veel aandacht en zorgvuldigheid geschreven, maar bevat informatie van algemene aard. Juridisch advies is echter altijd maatwerk. Wint u dus altijd deskundig juridisch advies in. (Lees onze disclaimer).

Jutd 2020/0003 Estro-enquêteprocedure en enquêtebevoegdheid curator

Jutd 2020/0003 d.d. 31-01-2020

Auteur(s): Mr. A.H.B (Aaron) Bouman, werkzaam bij Van Iersel Luchtman Advocaten, 's-Hertogenbosch.

Op 10 december 2019 heeft de Ondernemingskamer (OK) een onderzoek bevolen naar het beleid en de gang van zaken met betrekking tot een in 2010 uitgevoerde overname en fusie van kinderopvangorganisatie Estro Groep (Estro). Dit is een unieke enquêteprocedure, omdat het enquêteverzoek door de curator van Estro is ingediend. Dit is de eerste keer dat een curator gebruik heeft gemaakt van zijn wettelijke enquêtebevoegdheid. Tegen die achtergrond verdient de Estro-beschikking een nadere bespreking. In dit artikel vang ik aan met een bespreking van het enquêteverzoek en de beoordeling van de OK. Vervolgens bespreek ik de enquêtebevoegdheid van de curator en ga ik in op enkele bijzondere aspecten van deze bevoegdheid. Ter afsluiting geef ik een conclusie.¹

Enquêteverzoek inzake Estro

Estro was op het moment dat zij in 2014 failliet ging met circa 330 actieve vestigingen één van de grootste aanbieders van kinderopvang in Nederland.² In het faillissement van Estro heeft de curator een oorzaken- en rechtmatigheidsonderzoek uitgevoerd. Uit dat onderzoek bleek dat in 2010 alle aandelen in Catapla (de rechtsvoorganger van Estro en hierna gemakshalve aangeduid als: Estro) aan investeringsmaatschappij Providence zijn verkocht en dat er daarna een fusie heeft plaatsgevonden tussen Estro en een andere vennootschap (hierna: de transactie). Een opmerkelijk detail is dat Estro door de transactie een schuld kreeg ter hoogte van de koopsom van de aandelen (€ 450 miljoen).

De omstandigheden waaronder deze transactie heeft plaatsgevonden, hebben de curator bewogen de OK te verzoeken om een onderzoek te bevelen naar het beleid en de gang van zaken van Estro over de periode rondom de transactie.³ Aan het enquêteverzoek heeft de curator een aantal bezwaren ten grondslag gelegd. Zo zou er bij de transactie sprake zijn geweest van een onaanvaardbare belangenverstrengeling van het bestuur. Ook zou het bestuur geen kenbare, althans voldoende afweging hebben gemaakt van de voor- en nadelen van de transactie om tot een gedegen besluitvorming te komen. Daarnaast zou de raad van commissarissen (RvC) onvoldoende toezicht hebben gehouden op het bestuur. En zou het bestuur van Estro het centrale medezeggenschapsorgaan (CMO) in het kader van de transactie bij herhaling onvolledig en onjuist hebben geïnformeerd. Dat terwijl het niet ondenkbaar zou zijn dat het CMO anders had geadviseerd als het op de hoogte was gesteld van de daadwerkelijke details van de transactie. Een en ander levert volgens de curator gegronde redenen op voor twijfel aan een juist beleid en een juiste gang van zaken van Estro met betrekking tot de transactie.

Beoordeling van verzoek door de OK

De OK is het grotendeels eens met de bezwaren van de curator en wijst het verzoek toe. Volgens de OK kan namelijk worden betwijfeld of de bestuurders vanwege hun persoonlijke belangen bij de transactie (zoals de in het vooruitzicht gestelde bonussen bij het slagen van de overname) zich uitsluitend door het belang van Estro hebben laten leiden. Daarnaast ontbrak een evenwichtige analyse van de voor- en nadelen van de voorgenomen fusie. Verder heeft het er alle schijn van dat het bestuur geen gedegen afweging heeft gemaakt van de bij de transactie betrokken belangen. Tevens lijken de medezeggenschapsrechten van het CMO in het kader van de advisering over de transactie onvoldoende te zijn gerespecteerd. Elk van deze

omstandigheden levert een gegronde reden op voor twijfel aan een juist beleid en juiste gang van zaken. De OK kon en mocht het verzoek daarom toewijzen.⁴

De enquêtebevoegdheid van de curator

Sinds 1 januari 2013 heeft een curator de bevoegdheid om een enquêteverzoek in te dienen ten aanzien van de gefailleerde rechtspersoon waarvan hij of zij curator is.⁵ De toenmalige minister van Veiligheid en Justitie heeft niet uitgebreid toegelicht waarom de curator een wettelijke enquêtebevoegdheid dient te hebben. Volstaan werd met de motivering dat de curator er belang bij kan hebben dat wordt vastgesteld of voorafgaand aan het faillissement wanbeleid heeft plaatsgevonden.⁶ Daarbij is kennelijk gedacht aan faillissementen waarin de oorzaak van het faillissement samenhangt met mogelijk wanbeleid.⁷

De *Estro*-beschikking is tot op heden de enige beschikking die is geweest op grond van een verzoek van een curator met een beroep op zijn wettelijke enquêtebevoegdheid.⁸ Kennelijk is het enquêterecht geen populair 'middel' voor curatoren.⁹ Gezien de *Estro*-beschikking kunnen curatoren evenwel belang hebben bij een enquêteprocedure. Wanneer zal een curator een enquêteprocedure willen starten en wat zijn enkele bijzonderheden van zijn enquêtebevoegdheid? In het navolgende ga ik in op deze vragen.

Nut van een enquêteprocedure voor de curator

Wat kan een curator met een enquêteverzoek bereiken? Daarvoor moet worden gekeken naar de doeleinden van het enquêterecht. Het eerste te onderscheiden doeleinde is het saneren en herstellen van gezonde verhoudingen binnen de onderneming van de rechtspersoon door het treffen van maatregelen van reorganisatorische aard, bijvoorbeeld door het verzoeken van schorsing of ontslag van bestuurders of commissarissen. Een ander doeleinde is het verkrijgen van openheid van zaken met betrekking tot het beleid en de gang van zaken. Daarnaast is de vaststelling van bij wie de verantwoordelijkheid berust voor mogelijk wanbeleid een doeleinde.¹⁰ Nog een ander doeleinde is de bescherming van minderheidsaandeel- dan wel certificaathouders tegen (mogelijk) machtsmisbruik door de meerderheid.¹¹ Overigens behoeven met een beoogde enquête niet steeds alle doeleinden te worden nagestreefd.¹² Een enquêteverzoek kan dan ook worden toegewezen, indien het verzoek op de doeleinden gerichte stellingen inhoudt en die stellingen aannemelijk zijn.¹³

Ingeval van faillietverklaring van een rechtspersoon is duidelijk dat sanering en herstel van gezonde verhoudingen niet mogelijk dan wel minder relevant is.¹⁴ Een enquêteverzoek van een curator zal dan ook veelal zijn ingegeven door de wens tot opening van zaken en vaststelling bij wie de verantwoordelijkheid rust voor mogelijk wanbeleid.¹⁵

In de *Estro*-enquêteprocedure was het primaire belang van de curator (ofwel de boedel) kennelijk gelegen in het verkrijgen van openheid van zaken rondom de transactie. Er wordt namelijk uitdrukkelijk door de OK meegewogen dat de curator niet volledig meent te beschikken over welke informatie het bestuur op de verschillende momenten in het gewraakte transactieproces beschikte.

Curator niet exclusief bevoegd tot indienen enquêteverzoek gefailleerde vennootschap

Overigens is de curator ten aanzien van de gefailleerde rechtspersoon niet exclusief bevoegd om een enquêteverzoek in te dienen. Ook anderen zoals aandeelhouders, certificaathouders en het bestuur van de gefailleerde rechtspersoon, blijven bevoegd een enquêteverzoek in te dienen.¹⁶ Overigens behoeft de curator wel machtiging van de rechter-commissaris voordat hij het enquêteverzoek mag indienen.¹⁷ De curator zal voor het verkrijgen van die machtiging in ieder geval aannemelijk moeten maken dat de enquêteprocedure in het belang van de boedel is.¹⁸

De curator heeft een enquêtebevoegdheid en niet een enquêteverplichting. In bepaalde gevallen kan de curator echter worden bevolen een enquête te verzoeken. Iedere schuldeiser van de gefailleerde kan via de rechter-commissaris een bevel aan de curator uitlokken inhoudende dat de curator een enquêteverzoek indient.¹⁹ Bij dergelijke schuldeisers kan worden gedacht aan een benadeelde minderheidsaandeelhouder die zelf niet enquêtebevoegd is, omdat hij de

ontvankelijkheidsdrempel niet kan halen.²⁰ De rechter-commissaris zal een bevel tot indiening van een enquêteverzoek geven, wanneer dat in het belang is van de boedel (wanneer de te verwachten baten groter zullen zijn dan de te verwachten kosten van de enquêteprocedure).²¹ Gelet op de aanzienlijke kosten van een onderzoek, waarover in het navolgende meer, zal een rechter-commissaris niet spoedig een dergelijk bevel geven.²²

Artikel 2:349 BW is niet van toepassing

Op grond van art. 2:349 BW is een enquêteverzoeker niet-ontvankelijk, indien hij niet voor indiening van zijn verzoek zijn bezwaren tegen het beleid of de gang van zaken schriftelijk kenbaar heeft gemaakt aan het bestuur en de RvC. Ook moet sinds het kenbaar maken van de bezwaren een zodanige termijn zijn verstreken dat de rechtspersoon redelijkerwijze de gelegenheid heeft gehad deze bezwaren te onderzoeken en naar aanleiding daarvan maatregelen heeft kunnen nemen. Deze regel is niet van toepassing op de curator.²³ Het is logisch dat deze regel niet geldt voor de curator, omdat het schriftelijk kenbaar maken van bezwaren slechts zinvol is wanneer het bestuur en de RvC nog in de gelegenheid zijn om de bezwaren te onderzoeken en maatregelen te nemen. Dat ligt echter niet meer voor de hand als de vennootschap failliet is verklaard en de curator bezig is met de vereffening van de boedel.²⁴

Curator kan onmiddellijke voorzieningen en eindvoorzieningen verzoeken

Enkel in een enquêteprocedure kan de OK op verzoek zogenaamde onmiddellijke voorzieningen (tijdens de enquêteprocedure) en eindvoorzieningen (nadat de OK heeft vastgesteld dat er sprake is van wanbeleid) treffen. Een voor de curator belangrijke mogelijke eindvoorziening is vernietiging van bepaalde aandeelhoudersbesluiten en dan met name dechargebesluiten.²⁵ Een dechargebesluit betreft een ontheffing van aansprakelijkheid van bestuurders voor gevoerd beleid of van commissarissen voor toezicht en belet dat de curator bestuurders en commissarissen aansprakelijk kan stellen op grond van art. 2:9 BW (onbehoorlijk bestuur).²⁶ Een dechargebesluit belet de curator echter niet voor aansprakelijkstelling voor het boedeltekort.²⁷ In faillissementen waarin een aansprakelijkheidsprocedure voor het boedeltekort niet tot de mogelijkheden van de curator behoort²⁸, heeft vernietiging van dechargebesluiten via een enquêteprocedure een meerwaarde voor de curator.

Andere mogelijke voorzieningen, zoals schorsing en ontslag van bestuurders en commissarissen, ontbinding van de rechtspersoon en tijdelijke aanstelling van een of meer bestuurders of commissarissen, zijn voor een curator minder interessant. De curator staat namelijk reeds aan het roer van de gefailleerde rechtspersoon en de gefailleerde rechtspersoon zal van rechtswege worden ontbonden.²⁹ Nu de mogelijk te treffen voorzieningen met name gericht zijn op herstel en sanering van gezonde verhoudingen, zal het een curator bij een enquêteprocedure dan ook veelal niet te doen zijn om de mogelijkheid tot het verzoeken van voorzieningen.

Verhouding tussen bevoegdheden

Op grond van de Faillissementswet heeft een curator bevoegdheden waarmee hij onderzoek kan verrichten naar de administratie en bezittingen van de rechtspersoon. De onderzoekers in een enquêteprocedure zijn tevens gerechtigd tot raadpleging van boeken, bescheiden en andere administratie van de rechtspersoon. Ook moeten de bezittingen van de rechtspersoon hun desverlangd worden getoond. In dat licht zijn de bevoegdheden van de curator en de onderzoekers vergelijkbaar met elkaar.

Een verschil tussen bevoegdheden is dat de onderzoekers met een machtiging van de OK kunnen eisen dat de bezittingen van een met de failliete rechtspersoon nauw verbonden rechtspersoon worden getoond. Dat kunnen al dan niet gefailleerde en buitenlandse groepsmaatschappijen of deelnemingen van de failliete rechtspersoon zijn. In een faillissement heeft de curator die bevoegdheid niet.

Een ander verschil tussen een faillissement en een enquêteprocedure is de reikwijdte van de informatieverplichting voor (ex-)functionarissen. Ten aanzien van de bestuurders en commissarissen geldt dat zij verplicht zijn om (uit eigener beweging) relevante informatie te verschaffen aan de curator. In een enquêteprocedure dienen zij desgevraagd alle relevante

informatie te verschaffen aan de onderzoekers. In een faillissement geldt de inlichtingenplicht tevens voor oud-bestuurders en oud-commissarissen, maar slechts indien zij drie jaren voorafgaand aan het faillissement bestuurder of commissaris waren.³⁰ In een enquêteprocedure reikt deze inlichtingenplicht verder, in die zin dat deze tevens geldt voor oud-bestuurders en oud-commissarissen die werkzaam waren gedurende het tijdvak waarover het onderzoek zich uitstrekt. Dat tijdvak kan, net zoals in de *Estro*-enquête, verder dan drie jaren voor de faillietverklaring liggen. OK-onderzoekers kunnen dus een grotere kring van oud-functionarissen onderzoeken.

Overigens hoeft de omstandigheid dat de curator reeds een oorzaken- en rechtmatigheidsonderzoek heeft uitgevoerd, niet in de weg te staan aan een naderhand door hem of haar te entameren enquêteprocedure.³¹ Wel kan de omstandigheid dat reeds openheid van zaken bestaat met betrekking tot het gewraakte beleid relevant zijn bij de beoordeling van het belang van de boedel bij een enquêteprocedure.³² Tot slot moge het duidelijk zijn dat de curator de onderzoekers niet mag belemmeren bij de uitoefening van het onderzoek. Ingeval van een enquêteprocedure hebben enkel de onderzoekers de regie over het onderzoek.

Gefailleerde rechtspersoon moet kosten onderzoek betalen

De hoofdregel is dat de rechtspersoon de kosten van het onderzoek - die in de regel behoorlijk hoog zijn - betaalt.³³ Deze regel geldt ook indien het onderzoek plaatsvindt op basis van een enquêteverzoek van de curator. Zie ter illustratie de *Estro*-beschikking, waarin de OK heeft geoordeeld dat de kosten van het onderzoek ten laste van de faillissementsboedel van *Estro* komen en dat de curator voor de betaling daarvan zekerheid dient te stellen.³⁴

De curator kan voor financiering van de kosten van het onderzoek geen beroep doen op de garantstellingsregeling (financiering van de overheid voor het instellen van verhaals- en vooronderzoeken en gerechtelijke procedures door de curator).³⁵ Overigens staat het de curator vanzelfsprekend vrij om de onderzoekskosten al dan niet deels door een derde (procesfinancier) te laten financieren.

Het moge duidelijk zijn dat het voeren van een enquêteprocedure in de regel enkel mogelijk is in faillissementen waarin er voldoende (te verwachten) boedelactief is om de enquêteprocedure te bekostigen. In faillissementen waarin weinig tot geen boedelactief is (te verwachten), behoort een enquêteprocedure dan ook vaak niet tot de mogelijkheden voor een curator.

Tot slot merk ik op dit punt op dat de onderzoekskosten niet een boedelschuld zijn. Deze kosten hoeven dus niet met voorrang boven andere schuldeisers in het faillissement te worden voldaan uit de boedel.³⁶ Uiteraard dient de curator er zorg voor te dragen dat de onderzoekskosten worden voldaan, omdat de curator anders het risico loopt dat de enquêteprocedure prematuur tot een einde komt.

Curator kan kostenveroordeling verzoeken

De te verwachten hoge kosten van een onderzoek kunnen beletten dat een curator besluit om een enquêteverzoek in te dienen. Indien de curator een enquêteverzoek toewijst, is het evenwel mogelijk dat die kosten naderhand nog kunnen worden 'doorgeschoven' naar andere (rechts)personen. De OK kan na kennisneming van het verslag op verzoek van de curator beslissen dat de curator de kosten van het onderzoek geheel of gedeeltelijk kan verhalen op een bestuurder, een commissaris of een ander die in dienst van de rechtspersoon is.³⁷ Overigens kan dat slechts indien uit het verslag blijkt dat de betreffende functionaris verantwoordelijk is voor een onjuist beleid of een onbevredigende gang van zaken van de rechtspersoon.³⁸

De curator kan het vooruitzicht van een mogelijke kostenveroordeling gebruiken ter versterking van zijn onderhandelingspositie in een aansprakelijkheidsgechil met de bestuurders of andere functionarissen.

Curator kan enquêteprocedure entameren als 'opstapje' voor aansprakelijkheidsprocedure

Via de enquêteprocedure kan de curator een rechterlijk oordeel van wanbeleid verkrijgen. Ook kan de curator een rechterlijk oordeel van welke individuele bestuurders of commissarissen voor dat wanbeleid *verantwoordelijk* (niet: aansprakelijk) zijn, verkrijgen. Tegen die achtergrond kan een enquêteprocedure worden gezien als een 'opstapje' naar een aansprakelijkheidsprocedure. De vaststelling van wanbeleid kan namelijk bewijsrechtelijke betekenis hebben in een op de enquêteprocedure volgende en door de curator te entameren bestuurdersaansprakelijkheidsprocedure.³⁹ Die 'bewijsrechtelijke betekenis' houdt in dat de rechter, mede gelet op de inhoud van het onderzoeksverslag en het debat in de enquêteprocedure, voorshands bewezen kan achten dat de aangesproken persoon tegenover de gefailleerde rechtspersoon zijn taak niet heeft vervuld op de wijze waarop een redelijk bekwame en redelijk handelend functionaris die taak in de gegeven omstandigheden had behoren te vervullen.⁴⁰

Het oordeel van wanbeleid impliceert echter niet de persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen voor dat wanbeleid.⁴¹ Dat oordeel hangt (nauw) samen met 'onbehoorlijk bestuur' en 'kennelijk onbehoorlijk bestuur dat een belangrijke oorzaak vormt van een faillissement' of een onrechtmatige daad, hetgeen omstandigheden zijn die de curator in een aansprakelijkheidsprocedure aannemelijk moet maken. Het oordeel van wanbeleid kan een curator dan ook zeker helpen bij een aansprakelijkheidsprocedure, maar ook bij het versterken van zijn onderhandelingspositie jegens functionarissen die hij buitengerechtelijk aansprakelijk heeft gesteld.⁴²

Conclusie

De *Estro*-beschikking betreft de eerste OK-beschikking die is gewezen op grond van een enquêteverzoek van een curator met gebruikmaking van zijn wettelijke bevoegdheid. Naar het oordeel van de OK bestaat er, mijns inziens terecht, een algemeen maatschappelijk belang bij openheid van zaken dat de curator tot het zijne mag rekenen. Gezien de aan het verzoek ten grondslag gelegde feiten en omstandigheden is het enquêteverzoek mijns inziens terecht gericht op het verkrijgen van openheid van zaken. Ik verwacht dat de curator deze enquêteprocedure tevens zal gebruiken ter versterking van zijn onderhandelingspositie jegens (oud-)functionarissen van *Estro* dan wel ter versterking van zijn bewijspositie in een nog volgende aansprakelijkheidsprocedure.

De enquêtebevoegdheid van de curator is op zijn minst bijzonder te noemen, onder meer omdat de curator ook zelf bevoegdheden heeft die hem of haar in stellen om onderzoek te doen naar het beleid en de gang van zaken van de gefailleerde rechtspersoon. Daarentegen illustreert de *Estro*-beschikking dat curatoren belang kunnen hebben bij een enquêteprocedure. Het is mijns inziens niet ondenkbaar dat de *Estro*-beschikking tot gevolg zal hebben dat curatoren (eerder) gebruik zullen maken van de enquêtebevoegdheid. De met een enquête gemoeide aanzienlijk hoge kosten zullen voor curatoren echter een hoge drempel zijn en blijven om daadwerkelijk over te gaan tot indiening van enquêteverzoeken.

NOOT 1	De auteur is zijn dank verschuldigd aan de heer J.H.L. ter Beek voor zijn opmerkingen bij de conceptversie van dit artikel.
NOOT 2	Het <i>Estro</i> -faillissement is ook vanwege de pre-pack met Smallsteps een belangrijk faillissement, zie daarover Hof van Justitie van de Europese Unie 22 juni 2017, ECLI:EU:C:2017:489. Zie over dit faillissement verder de openbare faillissementsverslagen, raadpleegbaar via insolventies.rechtspraak.nl .
NOOT 3	De curator heeft geen onmiddellijke voorzieningen verzocht.
NOOT 4	Zie art. 2:350 lid 1 Burgerlijk Wetboek (BW).
NOOT 5	Staatsblad 2012, 274 (Wet aanpassing enquêterecht) en zie daarover meer Storm, 'Aanpassing enquêterecht', <i>Ondernemingsrecht</i> 2013/41. Vóór de wettelijke verankering van de enquêtebevoegdheid van de curator had de OK in verschillende beschikkingen curatoren bevoegd geacht, zie daarover Bongaerts, 'De enquêtebevoegdheid van de curator - nuttig gereedschap of dode letter?', <i>WPNR</i> 7218/2018, p. 962 en de literatuur- en jurisprudentieverwijzingen aldaar.

NOOT 6	Kamerstukken II 2010/11, 32887, 3, p. 29.
NOOT 7	Kamerstukken II 2010/11, 32887, 3, p. 29; vergelijk Hof Amsterdam (OK) 24 februari 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:497, rechtsoverweging 3.3
NOOT 8	Zie kritisch over de enquêtebevoegdheid van de curator Bongaerts 2018, p. 962 e.v., Wessels Insolventierecht IV 2015/4445, Veenstra, 'Ineens was er... de enquêtebevoegdheid van de curator', Ondernemingsrecht 2013/108 en L.J.M. Luchtmán, 'Curator en enquêterecht', Tvl 1999/1.
NOOT 9	Veenstra, in: GS Rechtspersonen 2018, art. 2:346 BW, aant. 9.4; Lafarre e.a., Doelbereiking en effectiviteit van de wet aanpassing enquêterecht in de praktijk, WODC 2018, p. 201; Spruitenburg, De enquêtegerechtigden bij de NV en de BV, Deventer: Wolters Kluwer 2018, p. 219 signaleert dat tot in 2018 de wettelijke enquêtebevoegdheid van de curator niet is uitgeoefend; Buijn & Storm, Ondernemingsrecht BV en NV in de praktijk, Deventer: Kluwer 2013, p. 990.
NOOT 10	De vaststelling van wanbeleid kan (bewijsrechtelijke) betekenis hebben in een op de enquêteprocedure volgende bestuurdersaansprakelijkheidsprocedure, vgl. HR 8 april 2005, ECLI:NL:HR:2005:AS5010, r.o. 3.8.
NOOT 11	Vgl. Hof Amsterdam (OK) 23 februari 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:583, r.o. 3.4 en Lafarre e.a. 2018, p. 26; HR 11 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2574, r.o. 5.2.1; HR 4 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2456, r.o. 3.5.2.
NOOT 12	HR 10 januari 1990, ECLI:NL:HR:1990:AC1234, r.o. 4.1.
NOOT 13	HR 26 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BD5516, r.o. 3.2.3; HR 18 november 2005, ECLI:NL:HR:2005:AU2465, r.o. 4.2.
NOOT 14	Vgl. Kamerstukken II 2011/12, 32887, 7, p. 3.
NOOT 15	Kamerstukken II 2011/12, 32887, 7, p. 3.
NOOT 16	Art. 2:346 lid 3 BW; Veenstra 2018, art. 2:346 BW, aant. 9.1; Van der Sangen, 'Enquêterecht en ondernemingsrechtelijke geschillenbeslechting in besloten verhoudingen', TvoB 2015-2, p. 85.
NOOT 17	Art. 68 lid 3 Faillissementswet. Het ontbreken van die machtiging heeft dat geen invloed op de rechtsgeldigheid van de door curator verrichte handelingen; Hof Amsterdam (OK) 10 december 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:4359, r.o. 3.18.
NOOT 18	In de beschikking wordt ten aanzien van de machtiging van de rechter-commissaris enkel vermeld dat de rechter-commissaris de benodigde machtiging heeft verleend tot het instellen van het enquêteverzoek.
NOOT 19	Artikel 69 lid 1 Fw en Broere, 'De procesfinancier in het enquêterecht: wie betaalt, bepaalt?', Ondernemingsrecht 2017/96, par. 2.
NOOT 20	Vgl. art. 2:346 lid 1 sub b en c BW.
NOOT 21	Uit de beschikking kan niet worden opgemaakt of de rechter-commissaris de curator heeft bevolen de Estro-enquête te entameren.
NOOT 22	Broere 2017, par. 2 en 4.1; Hof Amsterdam (OK) 10 december 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:4359, r.o. 3.18.
NOOT 23	Art. 2:346 lid 3 BW.
NOOT 24	Kamerstukken II 2011/12, 32887, 7, p. 3.
NOOT 25	Art. 2:356 onder a BW. Zie bijvoorbeeld Hof Amsterdam (OK) 2 november 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:4454.
NOOT 26	Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II* 2009/479.
NOOT 27	Art. 2:138 lid 6 BW, art. 2:149 BW, art. 2:248 lid 6 BW en art. 2:259 BW.
NOOT 28	In gevallen waarin er bijvoorbeeld niet is voldaan aan de vereisten voor aansprakelijkheid op grond van dat artikel of wanneer de gefailleerde vennootschap al drie jaren of langer geen bestuurders meer heeft.
NOOT 29	Art. 2:19 lid 1 sub c BW; zie verder Wessels Insolventierecht IV 2015/4434.
NOOT 30	Zie art. 106 lid 1 Fw, maar ook art. 66 Fw (getuigenverhoor).
NOOT 31	Hof Amsterdam (OK) 10 december 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:4359, r.o. 3.4.
NOOT 32	Vgl. Hof Amsterdam (OK) 10 december 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:4359, r.o. 3.4 en art. 3:303 BW.

NOOT 33	Art. 2:350 lid 3 BW.
NOOT 34	Hof Amsterdam (OK) 10 december 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:4359, r.o. 3.20.
NOOT 35	De garantstellingsregeling is namelijk beperkt tot - kort gezegd - bestuurders- en commissarisaansprakelijkheidsprocedures en procedures ter zake de faillissementspauliana (art. 2 lid 1 en art. 6 lid 1 sub b Garantstellingsregeling 2012).
NOOT 36	HR 24 juni 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT6025.
NOOT 37	Zie bijvoorbeeld Hof Amsterdam (OK) 2 november 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:4454.
NOOT 38	Art. 2:354 BW.
NOOT 39	Pitlo/Raaijmakers, Ondernemingsrecht, Deventer: Wolters Kluwer 2019, p. 692; Zie ook Hof Amsterdam (OK) 5 juli 2010, ECLI:NL:GHAMS:2010:BN0254, r.o. 3.3; vgl. HR 8 april 2005, ECLI:NL:HR:2005:AS5010, r.o. 3.8.
NOOT 40	HR 8 april 2005, ECLI:NL:HR:2005:AS5010, r.o. 3.8.
NOOT 41	HR 8 april 2005, ECLI:NL:HR:2005:AS5010.
NOOT 42	Vgl. Pitlo/Raaijmakers 2019, p. 692.
